

Utbildningsinspektion i Karl Johanskolan och Skolan på Ön, grundskolor F-5

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen inriktas mot sex områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sex områdena, som granskas utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Verksamheten:

2. Arbetsmiljö och delaktighet
3. Pedagogisk verksamhet och undervisning
4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

5. Tillgång till utbildning och omsorg
6. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning och stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga författningar. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut, riktat till huvudmannen, angående förbättrings- och kritikområden.

Genomförandet av inspektionen i Karl Johanskolan/Skolan på ön

Skolverket sände den 1 november 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Karl Johanskolan/Skolan på Ön har bestått av undervisningsråden Arne Huseby och Mats Lundqvist. Besök i Karl Johanskolan/Skolan på Ön inleddes den 11 maj och avslutades den 12 maj 2005.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Karl Johanskolan/Skolan på ön, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Karl Johanskolan/Skolan på Ön genomfördes formella intervjuer med elever, personal, föräldrar samt skolläring. Lektioner i samtliga klasser besöktes. Under besöket fördes också samtal med de lokala resursteamerna.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Stadsdel Limhamn-Bunkeflo, Karl Johanskolan/Skolan på Ön	Antal elever
Förskoleklass	51
Skolbarnsomsorg	207
Grundskola	274

Utbildningen vid skolorna omfattar skolår F–5.

Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i spår. Eleverna på Karl Johanskolan är fördelade på förskoleklass samt 6 åldershomogena klasser. På Skolan på Ön finns det en förskoleklass, tre åldersblandade klasser skolår 1–3 och två åldersblandade klasser skolår 4–5.

Den äldsta delen av Karl Johanskolan byggdes 1889. Skolan ligger centralt i Limhamn med promenadavstånd till bibliotek, idrottshallar och andra aktivitetscentra.

Skolan har en stor matsal kombinerad med mediaverkstad och bibliotek. Idrott och hälsa samt slöjd har skolan på Bergaskolan. På Karl Johanskolan har man påbörjat ett arbete med att ge skolan en tydligare hälsoinriktning.

Skolan på Ön har inte funnits som skola mer än drygt 8 år. Byggnaden är gammal men inredningen är modern. Skolan ligger alldeles vid havet med utsikt över Öresundsbron och Danmark. Undervisningen är till viss del montessoriiinspirerad. Idrottslektionerna har skolan på Friskis & Svettis anläggning som ligger precis intill skolan. Eleverna har slöjd på Geijerskolan. Eleverna äter i sitt klassrum, vilket ger en lugn och behaglig matstund, ofta till tonerna av klassisk musik.

De fyra förskolorna Berga, Annetorp, Papegojan och R.F. Berg samt 6 familjedaghem är knutna till området. Förskoleverksamheten behandlas i stadsdelsrapporten.

På båda skolorna finns det elever och personal som är saknade efter tsunamikatastrofen i Asien vilket självklart präglat mycket av arbetet under den senaste tiden.

Bedömning

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Vid Karl Johanskolan och Skolan på Ön framstår elevernas skolmiljö som trygg, välordnad och inbjudande. Förhållandet mellan elever och vuxna präglas av ömsesidig respekt. Eleverna trivs på sina skolor och upplevs som lugna och harmoniska. De är engagerade i skolarbetet och arbetar både självständigt och tillsammans med andra. Iakttagelserna bekräftas vid intervjuer med eleverna såväl som vid personal- och föräldraintervjuer. Mobbning förekommer i mycket ringa omfattning. Skolorna strävar mot att fostra eleverna i demokratisk anda, bekämpa mobbning, främja hälsofostran samt bekämpa drogliberalism. Varje år genomförs en trivselenkät. Enkätresultatet skall ligga som underlag för eventuella insatser för ökad trivsel. Resultatet för vårterminen 2005 visar att eleverna trivs på sina skolor. Dock förekommer det elever som vid något tillfälle känner sig utanför och som inte har någon kamrat att leka med på rasterna. Skolorna har också deltagit i olika integrationsprojekt, bland annat tillsammans med Örtagårdsskolan i stadsdelen Rosengård och Möllevångsskolan i stadsdelen Södra Innerstaden.

Elevernas kunskapsutveckling är god. Eleverna är studiemotiverade och har gott stöd hemifrån. Samtliga elever i skolår 5 uppnår målen eller är på god väg att nå målen i svenska, matematik och engelska.

Tabell 1 Nationella ämnesprov, andel elever som nått målen eller är på god väg.

2004	Svenska	Matematik	Engelska
Limhamn/Bunkeflo	96%	96%	96%
Malmö	90%	88%	89%
Karl Johanskolan /Skolan på Ön	100%	100%	100%

Uppföljning och dokumentation av elevernas kunskapsutveckling i dessa ämnen är också god. Rektorn menar att uppföljning och dokumentation är god även i andra ämnen även om det inte finns något gemensamt system på skolan för detta utan det är upp till varje enskild lärare. Inspektörerna bedömer att skolorna behöver utveckla ett övergripande gemensamt system för uppföljning och dokumentation av elevernas kunskapsutveckling. I sammanhanget bör nämnas att skolåret 2003/2004 var det första året skolorna hade skolår 5.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att eleverna i Karl Johanskolan och Skolan på Ön utvecklar normer, värden och förhållningssätt som ligger i linje med de nationella målen. Skolmiljön är trygg och bemötandet mellan eleverna och mellan elever och vuxna är positivt. Eleverna har goda kunskaper i förhållande till läroplanernas och kursplanernas mål i de behörighetsgivande ämnena. Skolan bör dock utveckla ett gemensamt system för uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i främst de icke behörighetsgivande ämnena.

2. Arbetsmiljö och delaktighet

På skolorna finns klassråd och elevråd. Elevrådet träffas tre gånger per termin. Oftast träffas klassråden innan elevrådsmötena. Klassråden ger förslag på frågeställningar som kan diskuteras i elevrådet. Inspektörerna bedömer att elevernas möjlighet till inflytande via klassråd och elevråd är gott. Elevernas möjlighet till inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer varierar. Inflytandet består mestadels av att eleverna har möjlighet att arbeta efter ett arbetsschema som lärarna iordningsställt. När de arbetsuppgifter som finns nerskrivna gjorts klara, har eleven möjlighet att själv välja arbetsuppgifter. Dock förekommer en större möjlighet till inflytande i enskilda klasser. I dessa klasser har eleverna också möjlighet till deltagande i klassens arbetsplanering, ge förslag till temaveckor samt planering och genomförande av lektionsavsnitt. Inspektörerna bedömer att skolan bör nå en större samsyn om hur elevinflytandet över undervisningens innehåll och arbetsformer kan utvecklas.

Föräldrarnas möjlighet till inflytande sker genom föräldramöten samt skolsamråd som finns på båda skolorna. Föräldrarna berättar dock att arbetet i skolsamrådet mestadels handlar om information från rektorn. De önskar en större delaktighet i skolornas arbete och då främst i arbetet med mål och måluppfyllelse och utarbetande av arbetsplaner. Representanter för eleverna och deras vårdnadshavare har inte varit delaktiga vid utarbetande av skolornas arbetsplaner.

Arbetet kring normer och värden har hög prioritet på båda skolorna. Värderingsövningar, självförtroendestärkande övningar, kompisamtal och drama är inslag som båda skolorna regelbundet arbetar med. Skolorna genomför också temadagar kring normer och värden. På skolorna finns en antimobbningsgrupp samt kamratstödjarverksamhet. Varje år genomförs också en lägerskola då man arbetar med normer och värden. Skolsköterskan finns på skolorna en dag i veckan. Förutom de obligatoriska hälsokontrollerna arbetar skolsköterskan bland annat med samtal med eleverna kring deras kostvanor och motion. Skolsköterskan arbetar också kurativt. En hälsostudie har genomförts på skolorna.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att arbetet kring normer och värden sker på ett bra sätt. Föräldrarnas delaktighet och inflytande behöver utvecklas till att även omfatta bland annat arbete kring arbetsplaner och mål och måluppfyllelse.

Rektorsområdets arbete med att utöka elevinflytandet och att ge eleverna möjlighet att i takt med ålder och mognad ta ett allt större ansvar för sitt skolarbete behöver utvecklas. Detta bör genomsyra hela verksamheten och ske i samtliga klasser och inte enbart vara beroende av den enskilde lärarens initiativ.

3. Pedagogisk verksamhet och undervisning

I den programförklaring som gäller för stadsdel Limhamn-Bunkeflo och därmed också för Karl Johanskolan och Skolan på Ön anges följande: Eleverna skall aktivt söka information, kritiskt granska och värdera denna samt förvärva meningsfull kunskap. Alla barn skall ha en egen portfolio och elevernas inlärningsstilar skall uppmärksammas. Undervisningen skall vara varierad och elevinriktad med individuella insatser.

Vid de besök som inspektörerna gjorde i de olika klasserna gavs exempel på både lärarstyrd undervisning och undervisning där eleverna arbetade efter arbetsschema. Mestadels arbetade eleverna med samma arbetsuppgifter på Karl Johanskolan men i de åldersblandade klasserna på Skolan på Ön gavs exempel på ett mera individanpassat arbetssätt. Vid samtal med eleverna på skolorna berättar dessa att de också arbetar tematiskt. De äldre eleverna berättar också att de utvärderar efter varje avslutat arbetsschema.

Skolan på Ön är byggd för att skapa stora möjligheter för samverkan mellan förskoleklass, skola och skolbarnsomsorg. Skolan arbetar åldersblandat och strävar efter att skapa förutsättningar för ett individinriktat arbetssätt. Någon större samverkan mellan förskoleklass och skolår 1 förekommer dock inte. Förskoleklassen arbetar mestadels för sig själv. Under senare delen av terminen planeras en utökad samverkan. Samverkan mellan skola och förskoleklass består mestadels av att man samverkar under de temadagar som genomförs. Vid samtal med lärarna menar dessa att den ringa omfattning av samverkan skolan har beror på att lärarna och förskollärarna värnar mycket om den egna gruppen. De berättar också att skolutvecklingsgruppen arbetar för att skapa förutsättningar för en större samverkan framöver.

På Karl Johanskolan förekommer för närvarande diskussioner kring olika samverkansformer. Inte heller här förekommer någon större samverkan mellan skolår 1 och förskoleklassen. Inspektörerna bedömer att samverkan mellan förskoleklassen och skolår 1 bör utvecklas.

Samverkan mellan skolbarnsomsorg och skola är däremot mera förekommande på båda skolorna. Fritidspedagogerna bidrar med sin kompetens i det pedagogiska arbetet och är också delaktiga i den planering som skola och skolbarnsomsorg genomför regelbundet. Fritidspedagogerna undervisar också i de praktiska estetiska ämnena. Inspektörerna bedömer att den uteverksamhet som fritidspedagogerna genomför tillsammans med eleverna är god. Eleverna uttrycker också att de tycker det är roligt att gå på "fritids".

I skolornas elevvårdsteam ingår förutom skolledningen, skolsköterska och specialpedagog. I skolornas arbetsplan för elever i behov av särskilt stöd anges att elever som har komplicerade inlärningsförhållanden och/eller sociala och emotionella svårigheter skall erbjudas särskilt stöd. Alla stödinsatser skall vara knutna till individuella åtgärdsprogram. Varje år kartlägger teamen de behov av stöd som förekommer. Teamen arbetar efter en tydligt uppgjord plan för kartläggning och screening. För samtliga elever som är i behov av särskilt stöd upprättas åtgärdsprogram. Teamets medlemmar bedömer också att de elever som är i behov av stöd får det stöd de har rätt till. Specialpedagogerna arbetar både med handledning och direkta insatser i form av stöd i klassen och stöd enskilt eller i grupp. Målsättningen är att anpassa stödet till undervisningen i klassen och inte särskilja. I stadsdelen finns också ett centralt resursteam.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att Skolan på Ön och Karl Johanskolan har en pedagogisk verksamhet av god kvalitet. Det lokala resursteamets arbete kring elever i behov av särskilt stöd är bra. Samverkan mellan förskoleklass och skolår 1 bör utvecklas på båda skolorna.

De mål som finns för verksamheten behöver konkretiseras och förtydligas för både elever och föräldrar.

Det individanpassade arbetssättet behöver utvecklas och då främst på Karl Johanskolan.

4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Skolan leds av en rektor och en biträdande rektor. Rektorerna har det övergripande ansvaret för verksamheten och ett särskilt ansvar för Karl Johanskolan, Berga förskola samt familjedaghemmen. Biträdande rektorerna har ett särskilt ansvar för de övriga förskolorna samt Skolan på Ön. Rektorerna som är fritidspedagog i grunden har påbörjat den statliga rektorsutbildningen. Biträdande rektorerna är mellanstadie lärare i grunden.

Till sin hjälp har skolledningen en skolutvecklingsgrupp bestående av fyra skolutvecklare, två lärare och två pedagoger, samt fem skolutvecklare från förskolan. Gruppen arbetar tillsammans med en grupp från Bergaskolan och har möte med skolledningen en gång per månad. Rektorerna började sin tjänstgöring på rektorsområdet hösten 2004. Biträdande rektorerna tillträdde sin tjänst i oktober 2004.

Vid samtal med personal och föräldrar säger dessa att de upplever att rektorerna inte har någon tydlig och klar pedagogisk viljeinriktning. De påpekar också att skolorna bytt ledare och organisation vid ett flertal tillfällen under de senaste åren och menar att detta är en orsak till att det pedagogiska ledarskapet blivit otydligt. Rektorerna menar att den korta anställningstiden vid skolan gjort att rektorerna framför allt inriktat sitt arbete på att lära känna och strukturera upp verksamheten. Skolledningens ledningsdeklaration är under utarbetande och beräknas bli klar under nästa läsår.

Kvalitetsredovisningen för 2004 har följande rubriker: Elevens lärande, Skolans värdegrund, Elevens inflytande och ansvar, Samverkan skola och hem, Elevvård och Studie- och yrkesvägledning. I redovisningen beskrivs mål att uppnå, de insatser som skolan genomfört, vilken måluppfyllelse man nått samt planerade åtgärder. I avsnittet som berör rektorsområdets måluppfyllelse nämns

bland annat att arbetet med individuella utvecklingsplaner skall bidra till en högre grad av måluppfyllelse. Det målinriktade arbetet som grundar sig i de styrdokument och planer som finns lyfts också fram.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att ledningsfunktionen behöver utvecklas så att rektorn på ett mera aktivt sätt verkar som pedagogisk ledare. Rektorns viljeinriktning avseende det pedagogiska arbetet behöver bli tydligare. Skolans kvalitetsredovisning är upprättad i enlighet med förordningen.

5. Tillgång till utbildning och omsorg

Elevens val genomförs under 40 - 60 min/vecka på Skolan på ön. Då har eleverna i skolår 1–3 möjlighet att fördjupa sig i de behörighetsgivande ämnena. I skolår 4–5 har eleverna fem olika valmöjligheter, Egen forskning, Natur och kultur, English Club, Bokklubb, Klurig matte och Datorkunskap. Under terminen får eleverna göra två val. Karl Johanskolan har elevens val i skolår 2–5. Förutom fördjupning i de behörighetsskapande ämnena kan man välja mellan att arbeta med det man behöver arbeta med eller fördjupa sig i något man själv valt. Man kan också välja körsång.

Tid för undervisning i teknik finns oftast inte utlagt på schemat utan är ”inbakat” i de olika teman som skolorna genomför. En av skolorna har också samarbetat med Malmö museer kring ämnet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att Skolan på Ön och Karl Johanskolan erbjuder utbildning i en omfattning som stämmer väl överens med författningarna.

6. Resurser

Lärartätheten är 4,8 lärare/100 elever på Skolan på Ön samt 4,7 lärare/100 elever på Karl Johanskolan. Lärartätheten är betydligt lägre än genomsnittet för riket, 8,0/100 elever (Skolverkets statistik för 2004).

På skolorna finns grundskollärare med både Sv/So inriktning och inriktning mot Ma/No. Skolan strävar efter att använda lärarna efter deras kompetens och har i stort lyckats med detta.

Under föregående år har kompetensutvecklingsinsatserna mestadels handlat om portfolio, individuella utvecklingsplaner, upprättande av handlingsplan för övergångar mellan förskola och förskoleklass samt diskussion kring de etappprotokoll som skolorna använder sig av vid bland annat övergångar.

Skolornas lokaler är trivsamma och ändamålsenliga och utemiljön är bra. Karl Johanskolan är inte anpassad för elever med funktionshinder.

På båda skolorna finns ett mindre bibliotek och skolornas datorer är nya och anslutna till Internet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att det på skolorna finns personal som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva samt att skolorna kan erbjuda sina elever ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten övergripande är av god kvalitet.

Skolmiljön är trygg och förhållandet mellan eleverna och mellan eleverna och de vuxna är gott. Personalen är engagerad och skapar tillsammans med eleverna förutsättningar för goda studieresultat. Lokalerna och utemiljöerna är trivsamma. Skolans lokala resursteam gör ett gott arbete för elever i behov av särskilt stöd. Kunskapsuppföljningen i de behörighetsgivande ämnena är god. Kvalitetsredovisningen är bra.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden.

Elevernars möjligheter till inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer kan förbättras och bör genomsyra hela verksamheten. Eleverna bör också ges möjlighet till en mera individanpassad undervisning. Kunskapsuppföljningen i de icke behörighetsgivande ämnena kan utvecklas och förbättras. Rektorns viljeinriktning avseende det pedagogiska arbetet bör förtydligas. Samverkan mellan förskoleklass och skolår 1 bör utvecklas. Föräldrarnas delaktighet och inflytande bör utvecklas till att omfatta bland annat arbetet kring arbetsplaner och mål och måluppfyllelse. Målen bör också förtydligas och konkretiseras för både elever och föräldrar.

Datum	Ort
2006-03-01	Lund

Arne Huseby
Mats Lundqvist